

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту**

Гнатишена Леся Ігорівна

**УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

спеціальність 073 Менеджмент. Управління закладом освіти

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-професійною програмою
«Управління закладом освіти»

Умань – 2022

Магістерською роботою є рукопис

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: кандидат педагогічних наук, доцент,
Бойченко Валентина Василівна

РЕЦЕНЗЕНТ: кандидат педагогічних наук, доцент,
Лемещук Марина Анатоліївна

Захист відбудеться 15.12.22 о 9.00 на засіданні ЕК кафедри *педагогіки та освітнього менеджменту*.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі *педагогіки та освітнього менеджменту*, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. № 316

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	
1.1. Економічне виховання дітей як педагогічна проблема.....	
1.2. Особливості управління процесом економічного вихованням дітей дошкільного віку.....	
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
2.1. Стан управління процесом економічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти.....	
2.2. Рекомендації щодо удосконалення управління процесом економічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Орієнтація на сталий розвиток держави передбачає концентрацію зусиль у різних сферах суспільного життя, серед яких економічне зростання відіграє провідну роль. Для такого зростання виникає потреба у підвищенні економічної культури населення. В умовах нестабільної економічної ситуації в світі підвищуються вимоги, зокрема, до рівня економічної грамотності суспільства.

Як відомо, основи культури особистості закладаються ще в дитинстві. А отже, актуалізується проблема економічного виховання дітей, починаючи з дошкільного віку, що є однією із складових їхнього всебічного розвитку. Економічне виховання необхідно для подальшого дорослого життя, для формування особистості дитини як суб'єкта економічної соціалізації, економічної освіти, що безперечно впливає на розвиток її економічної культури, ставлення дитини до духовних та матеріальних цінностей.

Актуальність дослідження обумовлюється тим, що економічне виховання особистості постає як соціальна проблема. Економічна ситуація, яка склалася сьогодні в нашій країні, обумовила об'єктивну необхідність формування у дошкільників елементарних економічних знань, умінь і навичок, економічної компетентності. У зв'язку із цим набуває актуальності завдання розвитку культури споживання у дітей дошкільного віку, формування основ раціонального економічного мислення і раціональної економічної поведінки.

Одним із найважливіших завдань держави в умовах сьогодення є розвиток особистості дитини як основний ресурс, що визначає поступальний рух суспільства. Це зазначено у нормативних документах, у Законах України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про дошкільну освіту», у Сімейному кодексі України, у Базовому компоненті дошкільної освіти, який орієнтує педагогів на формування у дітей дошкільного віку предметно-практичної компетентності, яка визначається як обізнаність дитини з предметним світом, його особливостями, уміння застосовувати елементарні

економічні поняття, ощадливого ставлення до речей та грошових коштів. Відтак, у сучасних умовах входження нашої держави у світовий економічний простір, коли дитину вже з перших років оточує економічне середовище, наповнене різноманітними економічними поняттями і процесами, актуалізується необхідність і важливість управління процесом економічного виховання дітей дошкільного віку.

Процес економічного виховання молодого покоління в різних аспектах досліджували А. Аменд (A. Amend), Л. Епштейн (L. Epshtain), М. Клепач, Л. Пономарьов, М. Стельмашук та ін.; зміст і методи економічного виховання дітей І. Барило, Г. Григоренко, М. Єрмоленко, Р. Жадан, І. Мельничук, та ін.) теоретико-методичну підготовку педагогів дошкільного закладу до економічного виховання дітей (Н. Грама Н. Слюсаренко, З. Філончук та ін.). У контексті даного дослідження значущими є праці О. Василенко, А. Єрмоли, М. Поташника, В. Стадника, А. Файоля, П. Фролова, які відстежують сутність організаційної діяльності керівника, обґрунтовують організацію як функцію управління.

Результати аналізу психолого-педагогічних джерел доводять, що проблема економічного виховання дітей дошкільного віку потребує комплексного вирішення, зокрема у площині планування та організації цілеспрямованої діяльності педагогічного колективу у закладі дошкільної освіти в контексті економічного виховання дошкільників.

Проте проблема управління економічним вихованням дітей у закладі дошкільної освіти, що повинно складати чітко визначену систему взаємодії всіх суб'єктів щодо створення умов для реалізації цілей та завдань економічного виховання здобувачів дошкільної освіти, залишається малодослідженою.

Важливість, актуальність та недостатній ступінь розробленості даної проблеми зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи: **«Управління процесом економічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти»**.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні ефективних

шляхів управління процесом економічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

1. З'ясувати сутність ключових понять роботи.
2. Визначити особливості управління процесом економічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти.
3. Проаналізувати сучасний стан управління процесом економічного виховання дітей в умовах закладу дошкільної освіти.
4. Розробити практичні рекомендації удосконалення управління процесом економічного виховання дітей дошкільного віку.

Об'єкт дослідження – економічне виховання дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – шляхи удосконалення управління процесом економічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти.

Для розв'язання поставлених завдань використано такі **методи дослідження**: *теоретичні* (аналіз наукової літератури, вивчення, систематизації та узагальнення нормативно-правових документів про освіту, збору, узагальнення і класифікації теоретичного матеріалу) та *емпіричні* (спостереження, бесіди, тестування, інтерв'ювання та анкетування).

Експериментальна база дослідження. Експериментальне дослідження проводилося на базі закладів дошкільної освіти № 8 м. Бар, №15 м. Умань. Загальна кількість респондентів – 68 осіб.

Теоретичне значення роботи полягає у тому, що обґрунтовано сутність поняття «економічне виховання дітей дошкільного віку», з'ясовано особливості управління процесом економічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти, обґрунтовано шляхи удосконалення управління процесом економічного виховання дітей дошкільного віку.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає в можливості використання теоретичних положень та практичних рекомендацій керівниками та педагогічними працівниками закладів дошкільної освіти, а також студентами факультету дошкільної освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження представлені на XIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика» (24 листопада 2022 р., м. Умань).

Публікації. Основні положення дослідження публікувались у статті «Проблема управління процесом економічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти» та тезах «Особливості управління процесом економічного виховання дітей в умовах закладу дошкільної освіти».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел (80 найменувань). Загальний обсяг кваліфікаційної роботи складає 91 сторінку, з них 78 сторінок основного тексту.

Висновки

На основі аналізу результатів дослідження зроблено такі висновки:

Теоретичний аналіз наукової літератури дав можливість актуалізувати і використати у дослідженні основні наукові положення, ідеї і підходи до розв'язання обраної проблеми, обґрунтувати та визначити сутність поняття «управління процесом економічного виховання дітей», визначити організаційні та методичні засади управління економічним вихованням дошкільників як основний аспект діяльності керівників закладів дошкільної освіти щодо реалізації завдань економічного виховання; охарактеризувати зміст та структуру організаційно-методичних засад управління економічним вихованням дітей в умовах закладу дошкільної освіти.

Аналіз практичного стану управління процесом економічного виховання дітей у ЗДО виявив, що поряд із позитивними тенденціями вирішення проблеми, переважає середній та низький рівні управління даним напрямом освітнього процесу, що зумовлює актуальність досліджуваної проблеми та необхідність її подальшого вирішення.

Аналіз якості управління процесом економічного виховання дітей у ЗДО дозволив виділити такі його рівні: *високий рівень* – характеризується чіткою та послідовною реалізацією організаційних і методичних засад щодо управління економічним вихованням дошкільників відповідно до визначених факторів; *достатньому рівню* характерні ті ж ознаки, але з незначними відхиленнями; *середній рівень* характеризується частковим дотриманням параметрів організаційно-методичних засад управління процесом економічного виховання дітей; *низькому рівню* притаманна незначна відповідність управління економічним вихованням дітей визначеним характеристикам, невпорядкованість організаційних та методичних засад управління даним процесом.

Проведений експеримент дав змогу окреслити типові недоліки в управлінні процесом економічного виховання дітей у ЗДО, серед яких: відсутність чіткої цілеспрямованої системи роботи з організації економічного виховання дошкільників, недостатня організація, необхідна для економічного виховання дітей, неналагодженість відповідної системи методичної роботи з педагогами, епізодичність контролю за проведенням занять економічного спрямування, епізодичне здійснення моніторингових досліджень економічного виховання дошкільників, або їх відсутність, переважно середній та низький рівні спеціальної підготовки педагогів до здійснення економічно орієнтованої діяльності.

Зазначене вище дало підстави для висновку, що стан управління процесом економічного виховання дітей в умовах закладів дошкільної освіти не відповідає сьогодні тим вимогам, які ставить перед ними суспільство як соціальною відкритою динамічною системою, покликаною забезпечити умови для всебічного та гармонійного розвитку особистості.

Потреба вирішення проблеми підтверджується виявленою невідповідністю між об'єктивною необхідністю підвищення якості процесу управління економічним вихованням у сучасному дитячому освітньому закладі та недостатньою розробленістю структури, змісту і відповідної

технології розв'язання означеної проблеми; між високими вимогами до професійної діяльності суб'єктів управління та реальним станом управління економічним вихованням дітей у закладі дошкільної освіти.

На основі результатів дослідження стану управління процесом економічного виховання дітей нами запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення процесу управління економічного виховання в закладі дошкільної освіти:

1) На рівні економічного виховання дітей ми запропонували (як приклад) програму формування економічної компетентності дошкільників з досвіду економічного виховання у роботі Барського ЗДО №7. Саме тому, що розвиток економічної культури дітей необхідна умова для ефективної соціалізації та успішної самореалізації у сучасному суспільстві, а його засвоєння має починатися з самого раннього віку, як природній процес. Залучаючи малюків до економічної діяльності, педагог реалізує не тільки завдання економічного виховання, а й більш глобальні – розвиває інтелектуально-творчий потенціал дітей.

2) На рівні розвитку колективної творчості педагогів, що сприяє підвищенню якості процесу економічного виховання дітей обґрунтовано ряд засобів і форм роботи в умовах закладу дошкільної освіти, запропоновано тематику засідань методичного об'єднання з питань економічного виховання дошкільників.

3) На рівні керівників ЗДО запропоновано напрями діяльності по створенню інноваційної педагогічної інфраструктури, що сприятиме удосконаленню організації освітнього процесу, який забезпечить реалізацію завдань економічного виховання дошкільників, згідно з сучасними суспільними вимогами.